

Omaisien opas

Tietoa omaistuesta Botkyrkan kunnan
sosiaalihuollon ja hoito- ja erityishuoltohallinnon
piirissä

Johdanto

- Suomea, meänkieltä tai saamea puhuvalle
- Tietoa Omaisen oppaan sisällöstä
- Tietoa omaistuesta
- Kenet katsotaan omaiseksi?
- Lakimääräinen tuki

Kunnan omaistuki

- Omaisnäkökulma
- Perhenäkökulma
- Lapsinäkökulma
- Kenen puoleen voin kääntyä?
- Yhteystiedot (omaistukeen)
- Omaistuki avun kautta
- Muu tuki kunnassa
- omaisille
- Omaistuki muiden järjestäjien kautta
- Omaistoimivalta ja tulevaisuuden valtakirja
- Uskottu mies/edunvalvoja
- Mielipiteet, valitukset

ja valittaminen

- Hoidon ja hoivan tarkastuslaitos (Inspektionen för vård och omsorg, IVO)

Johdanto

Suomea, meänkieltä tai saamea puhuvalle

Suomen kielen hallintoaluekunta

Botkyrka on suomen kielen hallintoaluekunta. Se merkitsee esimerkiksi, että voit halutessasi käyttää suomea yhteyksissäsi kunnan henkilökunnan kanssa. Sinun on voitava saada vastaus suomen kielellä sekä kirjallisesti että suullisesti.

Suomen kielen hallintoaluekuntana Botkyrkan kunnan velvollisuutena on:

- toimia suomen kieltä, mutta myös meänkieltä ja saamea, osaavien työntekijöiden saatavuuden edistämiseksi. Saatavuuden edistäminen merkitsee sitä, että hallintoviranomainen aktiivisesti huomioi nämä kielet hallitsevien työntekijöiden tarpeen ja hakee aktiivisesti tällaista henkilökuntaa.
- tarjota esikoulua ja vanhustenhoidtoa kokonaan tai olennaisilta osin suomen kielellä, jos joku hallintoalueella sitä toivoo. Myös avoin esikoulu suomen kielellä on järjestettävä, jos siitä on kysyntää.

Ikääntyneille kunnassamme

Botkyrkassa on kaksi hoito- ja hoivakotia, joissa on suomenkielisille suunnatut osastot. Nämä ovat [Silverkronan](#) Tumbassa ja [Alby Äng](#).

Suora yhteys suomen kielellä

Tullingen kansalaistoimistossa Tullingen keskustassa on suomea puhuva yhteiskuntaohjaaja.

Yksityisillä henkilöillä on milloin tahansa oikeus ottaa suullisesti tai kirjallisesti yhteyttä Botkyrkan kuntaan suomen kielellä sekä saada vastaus samalla kielellä. Se ei tarkoita, että paikan päällä on aina suomea puhuvaa henkilökuntaa, mutta me kunnan taholta etsimme sopivat ratkaisut kulloinkin ilmaantuvien tarpeiden pohjalta.

Tietoa tämän Omaisen oppaan sisällöstä

Opas sisältää Botkyrkan sosiaali- sekä hoito- ja hoivahallinnon yhteisesti antamaa tietoa. Sisältö perustuu tai on saatu kunkin organisaation kotisivuilta tai painetusta tiedotusmateriaalista. Asiasisältöön ei ole tehty mitään muutoksia, teksti on vain mukautettu kielellisesti yhtenäisempään asuun.

Ota aina yhteyttä asianomaiseen organisaatioon varmistaaksesi, että tiedot ovat ajankohtaisia.

Botkyrkan omaistuki

Omaistuki on tarkoitettu vahvistamaan sinua, joka tuet avun tarpeessa olevaa läheistäsi. Tukea on saatavana eri muodossa lapsille, nuorille ja aikuisille.

Omaistuki on sinulle, jolla on läheinen suhde henkilöön, jolla on psyykkinen sairaus, jonkinlainen toiminnanvajavuus, pitkäaikainen sairaus, päihde- tai riippuvuusongelma tai joka korkean iän vuoksi tarvitsee tukea.

Omaistukea voidaan antaa yleisenä palvelutoimena tai avustuksena (ks. sivut 8 ja 14).

Kenet katsotaan omaiseksi?

Omaisella tarkoitetaan aviopuolisoa, lapsen vanhempaa, huoltajaa, lasta, sisarusta, ystävää, naapuria, kollegaa, isovanhempaa. Lapsena voi esimerkiksi tarvita tietoa ja tukea, jos äidillä tai isällä on sairaus, toiminnanvajavuus tai päihdeongelma.

Kansallisen omaisten kompetenssikeskuksen (Nationellt Kompetenscentrum Anhöriga, NKA) teksteissä omaisen-sanaa käytetään merkityksessä tuen tarpeessa olevaa läheistään hoitava tai tukeva henkilö. Läheinen on se henkilö, joka tarvitsee tukea.

Lakimääräinen tuki

Omaistuki on ollut kunnallisena palveluna jo monia vuosia, mutta vuodesta 2009 alkaen siitä tuli lakimääräinen velvollisuus kaikille kunnille (Sosiaalipalvelulaki), joka merkitsee sitä, että omaisiksi katsotaan kaikki, jotka hoitavat tai tukevat jotakin sairasta, ikääntynyttä tai toimintarajoitteista henkilöä.

Kunnan omaishoidontuki

Omaisena voit toisaalta saada tukea palvelutarjonnan muodossa (koulutus, ryhmätapaamiset, tapahtumat) ja toisaalta voit hakea tukea avustuksen muodossa (erilaiset tukitoimet sinulle itsellesi ja läheisellesi). Kunnan palvelutarjonta on maksutonta (määrätyt aktiviteetit ja tapahtumat voivat kuitenkin olla maksullisia), kun taas avustuksiin voi liittyä maksu.

Omaisnäkökulma

Valvoakseen omaisten oikeuksien toteutumista hoito- ja hoiva-alalla, sosiaalihalitus on (2016) laatinut joitakin kohtia sisältävän ohjeistuksen eri toimintayksiköille. Näistä kohdista käytetään nimitystä ”omaisnäkökulma” ja ne perustuvat sekä eettisiin, kulttuurisiin että suhdeperäisiin näkökohtiin:

- Yhteistoiminta omaisten kanssa
- Tarjotaan omaisille osallisuutta selvityksen yhteydessä
- Huomioidaan omaisen mielipiteet arvioitaessa tarpeita ja toteutuksen yhteydessä
- Selvitetään omaisen tarpeet ja informoidaan kunnan tuesta

- Säännöllinen yhteys
- Varmistetaan sairaanhoidon ja sosiaalipalvelun välinen yhteistyö.
- Omaista kohdellaan kunnioituksella/huomioimalla hänen elämäntilanteensa, johon sisältyy hänen etninen ja kulttuurinen taustansa.

Perhenäkökulma

Tämä näkökulma täydentää omaisnäkökulmaa ja merkitsee sitä, että ammattilaisen lähtökohtana on, että kaikki ihmiset ovat syntymästään alkaen ja koko elämänsä ajan riippuvaisia suhteistaan toisiin ihmisiin. Perhe on se suhdemuoto, jota useimmiten ajatellaan tässä yhteydessä. Kyse on suhteiden ja niiden molemminpuolisuuden ymmärtämisestä, siitä, että pyritään suhdepohjaiseen asennoitumistapaan sekä asian käsittelyssä että hoidon ja hoivan toteutuksessa. Luodaan mahdollisuudet osallisuuteen, yhteistyöhön sekä vuoropuheluun omaisten, palvelunkäyttäjien ja ammattialojen edustajien välille.

Oireilla ja diagnoosilla on vaikutusta kaikkiin perheenjäseniin, mutta eri tavoin. Tiedon ja informaation saaminen sekä mahdollisuus keskustella omista elämyksistä ja kokemuksista perheenjäsenenä ovat osoittautuneet tärkeiksi tekijöiksi stressin ja sairaalloisuuden ennalta ehkäisemisessä.

Lapsinäkökulma

Lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus on ollut Ruotsissa voimassa laintasoisena 1.1.2020 alkaen ja se merkitsee sitä, että lasten mielipiteet ja kokemukset on sisällytettävä selvityksiin, tukitoimiin ja aktiviteetteihin. Yhteenvedo lapsen oikeuksia koskevasta yleissopimuksesta;

- Kaikilla lapsilla on samat oikeudet ja kaikki lapset ovat tasa-arvoisia, ketään ei saa syrjiä.
- Lapsen etu on aina ensisijaisesti otettava huomioon kaikkien lasta koskevien toimenpiteiden yhteydessä.
- Lapsella on oikeus elämään ja kehittymiseen.
- Lapsella on oikeus sanoa mielipiteensä. Aikuisten on kuunneltava lasta ja kohdeltava häntä kunnioituksella.
- Toimintarajoitteisilla lapsilla on samat oikeudet kuin toisillakin lapsilla.

Tätä puolestaan voidaan kuvailla kolmena osana; aikuisten näkemys lapsista, lasten näkemys ja lasten oikeudet. Botkyrkassa on erityinen lapsiasiamies, jonka puoleen sekä lapset että aikuiset voivat kääntyä halutessaan esittää kysymyksiä. Lapsiasiamiehen tehtäviä ovat:

- Valvoa, että lasten ja nuorten tarpeet ja edut huomioidaan, kun aikuiset tekevät päätökset.
- Informoida YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksesta ja antaa siihen liittyvää koulutusta.
- Huolehtia siitä, että aikuiset kuuntelevat lasten ja nuorten mielipiteitä.
- Helpottaa nuorten ja poliitikkojen välisiä tapaamisia. Yhteyshenkilö: Natsnet Kiflemariam, Puhelin: 08-530 615 77

Kenen puoleen voin kääntyä?

Käsittelijät.

Kunnassa on monenlaisten asioiden käsittelijöitä. Yhteistä heille on se, että he ottavat vastaan ja selvittelevät hakemuksia, jotka koskevat tukitoimia (apua/avustusta), sekä vastaavat myönnettyjen toimien seurannasta.

Toimissa voi olla kyse taloudellisen avustuksen, kotipalvelun tai vanhustenasunnon hakemuksesta. Käsittelijöiltä voi saada perusluonteista tietoa aktiviteeteista omaisille ja omaistuesta.

Kansalaiskeskus

Oman alueesi kansalaiskeskuksessa voit saada ohjausta ja tukea henkilökohtaisilla tapaamisilla. Yhteiskuntaohjaaja vastaa kysymyksiin ja antaa ohjausta kunnan eri toimintoihin liittyvissä kysymyksissä ja viranomaisasioissa sekä käsittelee joitakin kunnallisia asioita.

Sinua voidaan auttaa esimerkiksi kirjeiden ja päätösten ymmärrettävästi selostamisessa, lomakkeiden täyttämässä sekä valituskirjelmän laatimisessa, jos joku päätös on sinusta virheellinen. Toimistoissa on myös tietoa eri ikäisille tai toimintarajoitteisille tarjolla olevista palveluista ja tuesta.

Voit saada apua, kun haet:

- esikoulu-, koulu- ja vapaa-ajankotipaikkaa
- kuljetuspalvelua ja valtakunnallista kuljetuspalvelua
- liikuntaesteisten pysäköintilupaa
- kunnallista vuokratakuuta

Omaiset, joiden läheisellä on korkea ikä, muistiongelmia/kognitiivisen tilan heikentymistä (dementia) tai toiminnanvajavuus (LSS).

Hoito- ja erityishuoltohallinnolla on omaiskoordinaattori. Omaiskoordinaattorin tehtävä on 3-osainen. Ensimmäisessä osassa kyse on omaistoiminnan järjestämisestä, suorittamisesta joiltakin osin sekä arvioimisesta. Sitä voivat olla esimerkiksi luennot, yksityiset keskustelut, ryhmätoiminta tai puhelinneuvonta. Toinen osa liittyy hallinnon henkilökunnan kouluttamiseen ja kolmas osa lopuksi ulkomaailman valvontaan, yhteistoimintaan ja omaistuen kehittämiseen. Toisin sanoen omaiskoordinaattorin pääasiallinen tehtävä on toimintakohtainen, ei asiakkohtainen.

HUOM! Omaiskoordinaattorilla ei ole läheisesi potilaskertomuksia käytettävissään, vaan virka on palvelutoiminto.

Yksityiset keskustelut omaiskoordinaattorin kanssa

Voit varata enintään 5 yksityistä keskustelua omaiskoordinaattorin kanssa.

Keskusteluja ei dokumentoida ja ne on suojattu salassapidolla, ei kuitenkaan silloin, kun kyse on huolesta lasten hyvinvoinnista tai rikollisista teoista, joista tuomitaan vähintään 1 vuoden vankeusrangaistus. Tällöin on tehtävä ilmoitus. Keskustelut voidaan käydä puhelimitse, videolinkin välityksellä tai fyysisenä tapaamisena. Puhelinkeskusteluajan saa usein nopeimmin.

Keskustelut täytyy varata ennakolta eikä mitään akuuttiaikoja ole tarjolla. Keskusteluja ei voi verrata kuraattorin tai terapeutin kanssa käytyihin keskusteluihin, vaan ne käydään sellaisen kanssaihmissen kanssa, joka on perehtynyt omaistyöhön ja osaa kuunnella, tukea, antaa opastusta och informaatiota. Voit tarvitessasi pyytää tulkin.

Hoito- ja erityishuoltohallinnon omaiskoordinaattorin yhteystiedot

Puhelinnumero; 08-530 610 69. Ilmoita nimesi ja puhelinnumerosi vastaajaan, sitten omaiskoordinaattori soittaa sinulle niin pian kuin se on mahdollista.

Sähköposti; anhorigstod@botkyrka.se

Omaiset, joiden läheisellä on psyykinen sairaus ja riippuvuusongelma.

Jos olet aikuinen omainen, jonka läheisellä on psyykinen toiminnanvajavuus, voit ottaa yhteyttä sosiaalipsykiatriayksikön vastaanottoon saadaksesi lisää käytännön tietoa.

Soita numeroon 08–530 617 66 tai kunnan vaihteen kautta, puhelin 08-530 610 00.

Jos olet aikuinen omainen, jonka läheisellä on riippuvuus- tai päihdeongelma, voit hakea tukea Aikuisten yksiköltä. Soita riippuvuusneuvontaan puhelimitse 0727-03 79 90 saadaksesi tietoa siitä, mitä tukea ja apua voit saada omaisena.

Jos olet lapsi tai nuori (alle 18-vuotias) omainen, jonka läheisellä on riippuvuus- tai päihdeongelma, voit lukea lisää lapsille ja nuorille tarjolla olevasta tuesta välilehden ”Omsorgs & socialt stöd” alta sivustolta www.botkyrka.se

Omaistuki avun kautta (lomit) läheistään omassa kodissa hoitavalle

Omaistukea avun muodossa sinä ja läheisesi haette avuntarpeen käsittelijän luona tai yksikköjen vastaanotoilla.

Käyttäkää lomaketta tai e-palvelua ”Ansökan om bistånd enligt socialtjänstlagen, SoL” (Hakemus sosiaalipalvelulain, SoL, mukaisesta avusta). Hakemuksen voi tehdä elektronisesti kotisivulta saatavalla lomakkeella, puhelimitse soittamalla numeroon 08- 530 610 00 tai käymällä oman alueen kansalaiskeskuksessa.

Läheistään kotona hoitava voi saada lomituspua vanhustenhuollolta. Tuen tarkoituksena on antaa sinulle mahdollisuus lepoon ja saada hieman aikaa omiin harrastuksiisi ja omien asioidesi hoitoon. Sinä ja/tai läheisesi maksatte maksun tällaisista tukitoimista. Maksun suuruus määräytyy läheisesi tulojen ja saamanne avun laajuuden mukaan. Voit soittaa kansalaiskeskukseen ja tiedustella maksunkäsittelijältä lisätietoja.

a) Lyhytaikaisasuminen/vuorotteluhoito hoito- ja hoivakodissa

Jos läheisesi tarvitsee tilapäisesti erityisen paljon hoivaa, hän voi saada lyhytaikaispaikan tai vuorotteluhoitopaikan hoito- ja hoivakodista. Hoivaa voi saada yksittäisen kerran (lyhytaikaisasunto) tai useita toistuvia kertoja pitemmän jakson aikana (vuorotteluhoito). Läheisesi voi saada lyhytaikaisasunnon/vuorotteluhoitoa, jos sinun täytyy matkustaa pois kodistasi tilapäisesti tai jos tarvitset toistuvasti lomituskajsoja. Kyse voi myös olla siitä, että läheisesi on erittäin heikossa kunnossa ja tarvitsee erityisen paljon hoivaa sairaalassa oleskelun jälkeen.

b) Päivätoiminta

Päivätoiminnan ansiosta läheisesi pääsee joksikin aikaa kodin ulkopuolelle tapaamaan toisia ja osallistumaan eri aktiviteetteihin. Päivätoiminnassa voi käydä 1-5 kertaa viikossa sen mukaan, missä tarvitsee tukea. Apua voi myös saada kuljetuksiin oman kodin ja päivätoimintayksikön välillä.

c) Kotipalvelu – lomitus kotona

Jos hoitotilanteesi on erittäin rasittava, kotipalvelu voi ottaa vastuun läheisesi hoidosta päivisin, iltaisin tai pyhien aikana saadaksesi itsellesi omaa aikaa kodin ulkopuolella. Lomitusta saa maksutta enintään 15 tuntia/kuukausi.

d) Kotipalvelu – apu arkiaskareissa

Kotitilanteesi helpottamiseksi sinä voit läheisesi hoitajana saada apua kodin arkiaskareissa, kuten siivoamisessa, pyykinpesussa tai muissa kodin hoitoon liittyvissä töissä. Apua saat kotipalvelulta.

Muu kunnassa tarjolla oleva tuki omaisille

Barnkraft

Omaisryhmät erityisesti lapsille ja nuorille, joiden vanhemmilla on psyykinen sairaus. Barnkraft-toimintaa tarjotaan yhteistyössä Huddingen kunnan ja Psykiatri sydvästin kanssa.

Yhteyshenkilö: Myra Hemmingsson, puhelin 0708-89 20 06

Vanhempien tapaamiset ja opintopiirit

Tarjoamme yleisluonteisia luentoja ja perhetukiohjelmia kaikille Botkyrkan asukkaille, joilla on lapsia, toisin sanoen sekä vanhemmille että läheisille. Sinulla ei tarvitse olla vaikeuksia roolissasi vanhempana. Vanhempien tapaamisilla saat tutkimusten pohjalta saatuja vinkkejä ja neuvoja siitä, miten voit vahvistaa suhdettasi lapseesi ja välttyä turhilta riidoilta ja saada paremmin toimivat arkipäivän rutiinit. Saat vaihtaa kokemuksia toisten vanhempien kanssa, opit toimintatapoja, jotka helpottavat kommunikointiasi lapsesi kanssa ja uusien, vähemmän konflikteja aiheuttavien menetelmien löytämistä.

Yhteystiedot ja ilmoittautuminen: duforalder@botkyrka.se tai soita numeroon 08-530 610 00 ja pyydä puhelun yhdistämistä jollekin vanhempien kurssien vetäjälle.

Kun ilmoitat kiinnostuksestasi, muista kirjoittaa viestiin:

- Nimi
- Osoite
- Puhelinnumero
- Sähköpostiosoite
- Lapsesi/lastesi ikä

ABC (alla barn i centrum)

Haluatko edistää lapsesi kehitystä ja terveyttä? Onko sinulla 3–12-vuotiaita lapsia ja haluat tavata toisia vanhempia ja vaihtaa vanhemmuuteen liittyviä kokemuksia heidän kanssaan?

Tapaamisten teemoina on muun muassa, miten voi vanhempana edistää lapsensa kehitystä ja vahvistaa lapsen luottamusta omaan kykyynsä. Miten voimme toimia saadaksemme läheiset suhteet toimiviksi ja miten voimme vähentää ja ehkäistä konflikteja perheessämme? Tapaamiset järjestetään neljä kertaa 1–3 viikon välein ja sen jälkeen tapaamme toisemme uudestaan 2–3 kuukauden kuluttua.

Yhteystieto ja ilmoittautuminen: duforalder@botkyrka.se

Komet

Haluatko vähentää riitoja ja konflikteja lapsesi kanssa? KOMET on vanhemmuuden tuki, jonka tavoitteena on parantaa vanhempien ja lasten välistä kommunikaatiota. KOMET-koulutusohjelma koostuu strukturoiduista ryhmätapaamisista vanhemmille, jotka haluavat saada paremman suhteen lapsiinsa ja enemmän positiivisia yhteisiä hetkiä. Tapaamiset on suunnattu vanhemmille, joilla on 3 – 11-vuotiaita lapsia ja joiden kotona esiintyy paljon riitoja, kiukunpuuskuja ja nalkutusta.

Yhteystieto ja ilmoittautuminen: duforalder@botkyrka.se

Teematapaamiset teini-ikäisten vanhemmille

Teemaitoina käymme yhdessä läpi arkipäivän tilanteita, jotka useimmat vanhemmat tunnistavat. Katsomme elokuvan, kuulemme toistemme kokemuksista tutkimuksista saaduista tuloksista.

Tapaamisten teemoja

- Teini-ikä, uusi kehitys- ja kiintymysvaihe
- Riski- ja suojatekijät
- Vaikeudet ja haasteet
- Mitä on huomioitava omalta osaltaan

Yhteystieto ja ilmoittautuminen: duforalder@botkyrka.se

Perheneuvonta

Perheneuvonnassa on psykoterapeuttisen koulutuksen saanut henkilökunta, joka voi auttaa teitä aikuisia kommunikaatio- ja suhdeongelmissa. Mitään päiväkirjamerkintöjä tapaamisista ei tehdä ja niihin sovelletaan erityisen ankaria salassapitomääräyksiä. Voitte esiintyä nimettömänä. Keskustelu-aika on 90 minuuttia ja maksu 350 kr/kerta.

Perheneuvontaa tarjotaan yhteistyössä useamman kunnan kanssa. Siksi Botkyrkassa asuvat ottavat yhteyttä Huddingen kunnan perheneuvontaan. Botkyrkan kunnassa asuvat eivät voi itse valita suorittajaa Huddingen kunnan kotisivulla olevasta luettelosta (asiakasvalinta ei siis ole voimassa heille).

Yhteystiedot: 08-535 300 00, sähköposti: huddinge@huddinge.se

Perhetuki

Me perhetuen parissa työskentelevät voimme antaa sinulle neuvoja ja tukea roolissasi vanhempana. Tuki on suunnattu alle 18-vuotiaiden lasten vanhemmille, lapsille ja alle 21-vuotiaille nuorille sekä muille lapsellesi ja perheellesi tärkeille aikuisille. Meiltä voit saada puhelinneuvontaa, yksilöllistä neuvontaa ja tukea, varata aikoja perhekeskusteluja ja sukulaisten ja muiden perheellesi tärkeiden henkilöiden tapaamisia varten. Sovimme yhdessä sinun kanssasi siitä, mikä tukimuoto soveltuu sinulle parhaiten.

Yhteystiedot: 08-530 623 60 (ma-pe kello 9.00 -12.00)